

Avaluacions de l'Àrea d'Humanitats: Llicenciat en Filologia Hispànica UAB (1r. i 2n. cicle)
--

Introducció

L'avaluació de l'ensenyament de Filologia Hispànica a la UAB s'ha dut a terme dins del programa d'avaluacions de 1999 de l'Agència.

La fase d'avaluació interna es va endegar amb la constitució del comitè intern, el mes de maig de 1999, i va concloure amb el lliurament de l'informe d'autoavaluació, el mes de febrer del 2000. En el comitè intern hi havia una adequada representació de professors, alumnes i personal d'administració de l'ensenyament.

La visita del comitè extern d'avaluació va tenir lloc durant el mes juny del 2000 i l'informe extern a la titulació es va lliurar el mes de juliol. En el comitè extern hi ha participat professors de prestigi d'altres universitats de l'Estat, professionals del món editorial, així com un expert en processos d'avaluació.

En general, el procés d'avaluació s'ha desenvolupat de manera satisfactòria i en un clima de col·laboració entre ambdós comitès.

Context institucional

Els estudis de Filologia Hispànica de la UAB s'imparteixen a la Facultat de Filosofia i Lletres, situada al campus de Bellaterra. En aquest centre s'hi ubiquen les llicenciatures de: Filologia Anglesa, Filologia Catalana, Filologia Clàssica, Filologia Francesa, Filosofia, Geografia, Història, Història de l'Art, Humanitats, Antropologia Social i Cultural, Història i Ciència de la Música i, finalment, Teoria de la Literatura i Literatura Comparada.

En un context estatal, hi ha coincidència en considerar les àrees de coneixement de la llengua i de literatura espanyola de la titulació de la UAB com un punt de referència, tant pel prestigi del seu professorat com per la seva incidència en el context socioeconòmic.

La titulació inicia el seu camí amb la creació de la UAB, l'any 1968. Aleshores, la filologia hispànica era una especialització del títol de Filosofia i Lletres. L'any 1992, amb la reforma dels plans d'estudis, els ensenyaments assolixen la seva actual denominació. El pla d'estudis vigent queda recollit en el BOE número 24, de 28 de gener de 1993.

Taula 1. Dades generals de la UAB

	Filologia Hispànica, UAB
Alumnes de l'ensenyament	402
Alumnes de l'ensenyament a tot Catalunya	1.839
Alumnes totals matriculats a la UAB	33.506
Alumnes de cicle llarg a la UAB	28.663
% Alumnes respecte dels alumnes totals de la UAB	1.2 %
% Alumnes respecte dels alumnes de cicle llarg de la UAB	1.5 %
% Alumnes respecte del total d'alumnes de la titulació a Catalunya	22 %

L'accés a l'estudi

L'accés a la titulació es realitza majoritàriament a través de les PAAU a partir de la opció de COU:D Humanístico-Lingüística, o bé l'opció LOGSE: Humanitats. La titulació constata

la necessitat de considerar les característiques específiques del nou alumnat provinent de la LOGSE, atès que per els professors han detectat certs desajustaments en els seus nivells formatius.

Pel que fa a les principals motivacions per accedir als estudis, els alumnes consideren la possibilitat d'adquirir una formació sòlida per poder incorporar-se al mercat laboral en els camps de serveis lingüístics, editorials i, especialment, l'ensenyament.

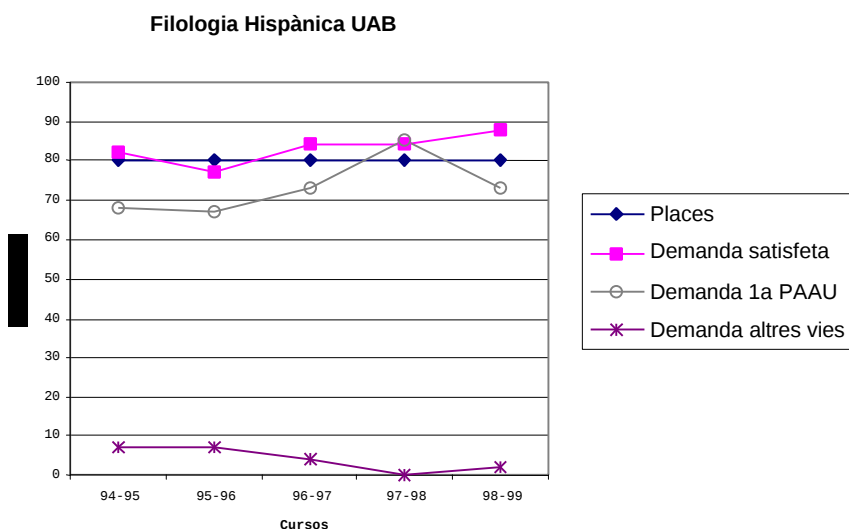
Taula 2 . Notes de tall. Evolució 1994-1999

Titulació	Via PAAU				
	1994/95	1995/96	1996/97	1997/98	1998/99
Filologia Hispànica, UAB	5.84	5.77	5.91	5.95	5.68

Taula 3 . Demanda d'accés a la titulació. Curs 1998/99

Titulació	Places ofertes	Demanda global 1ª opció	Ratio demanda/oferta	Demanda 1ª opció		Demanda satisfeta global
				PAAU	Altres	
Filologia Hispànica UAB	90	75	0.8	73	2	88

Places ofertes a Catalunya: 392
Demanda en 1ª opció a Catalunya: 371



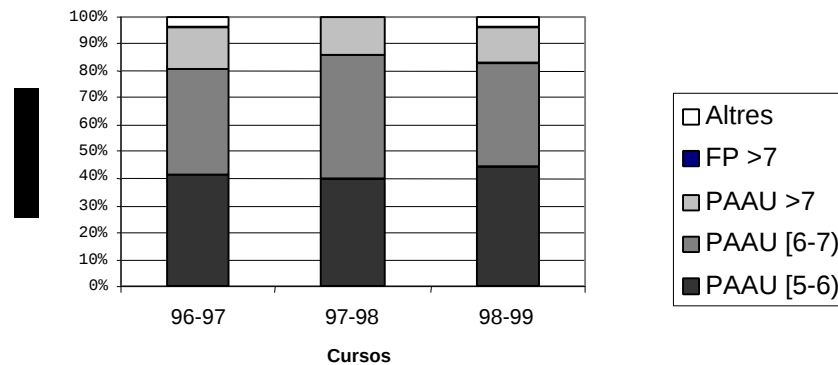
Les dades de les Taules 3 i 4 demostren que, en general, aquells alumnes que demanen els estudis en primera opció no tenen cap dificultat per accedir-hi. Així, de 73 peticions via PAAU, 65 (89%) varen ser ateses el curs 1998/99.

Taula 4. Distribució dels alumnes de 1r curs per notes i via d'accés

Titulació	Via de accés PAAU								
	Curs 1996/97			Curs 1997/98			Curs 1998/99		
	[5-6]	[6-7]	>7	[5-6]	[6-7]	>7	[5-6]	[6-7]	>7
Filologia Hispànica, UAB	43.8	41.3	16.3	42.5	47.5	15	43.3	38	13.3

Totes les dades s'ofereixen en percentatge

Filologia Hispànica UAB



Pel que fa a la distribució de les notes de tall, i en el decurs dels tres darrers anys, s'observa que aproximadament el 57% dels alumnes tenen notes de tall superiors a 6. A més a més hi ha un col·lectiu significatiu (15%) amb notes de tall superiors a 7, que manifesten una alta vocació envers els estudis.

En general, la titulació, i segons les enquestes realitzades, satisfà les expectatives dels alumnes. El perfil de l'alumne és el d'un estudiant molt vocacional que segueix els estudis perquè li agraden. Tot i això, s'ha detectat una significativa taxa d'abandonaments, malgrat les bones notes de tall, especialment rellevant els primers mesos del primer curs, i sobre la qual la titulació hauria de reflexionar.

Fites i objectius

La titulació ha iniciat un debat per tal de determinar quins han de ser els seus objectius. Com a elements per a aquesta discussió es consideren tan el perfil dels alumnes com les sortides professionals, així com també la formació que estan rebent els nous alumnes de secundària.

No existeix cap document que descrigui de manera explícita els objectius de la titulació. De manera genèrica es pot dir que es pretén que l'alumne adquireixi uns coneixements fonamentals i equilibrats en tots els aspectes bàsics de la llengua i la literatura espanyoles, considerant les diferents etapes històriques i els aspectes sincrònics i diacrònics de la llengua.

Caldria establir els mecanismes oportuns per tal que, un cop superada l'etapa de debat iniciada, els objectius quedessin explicitats i es determinessin mecanismes per al seu seguiment i revisió.

El programa de formació

De manera global, i segons el comitè extern, el pla està ben concebut, té una estructura moderna que harmonitza adequadament els continguts bàsics amb les assignatures especialitzades i aplicades. Els professors tenen presents els criteris d'actualització científica dels programes de les assignatures. El pla d'estudis consta de 302 crèdits repartits en quatre anys, per bé que existeix una tendència generalitzada entre els alumnes a cursar la carrera en

més temps. Després del procés d'avaluació realitzat la titulació preveu revisar l'actual pla d'estudis.

El pla permet als alumnes seguir diferents itineraris que condueixen a una formació de tipus generalista o bé una més especialitzada. Aquesta possibilitat és valorada positivament tant pels professors com pels alumnes. En concret, la titulació preveu dos itineraris a segon cicle: un de llengua i un altre de literatura, tot i que es pot cursar la llicenciatura sense haver d'adscriure's a cap d'ells. La diferència entre ambdues especialitats és de 30 crèdits i afecta, únicament, a les assignatures optatives de segon cicle.

El pla es considera insatisfactori pel que fa a la seva densitat i concentració, que genera una saturació d'assignatures. Així, hi ha dificultats a l'hora de complir els programes de les assignatures, que són poc realistes. Els continguts no s'arriben a completar i es fa difícil seguir el nombre de lectures requerides.

Un dels elements més positius és la figura del coordinador de la titulació. El comitè extern ha constatat una adequada coordinació entre professors en quant a l'estructura i els continguts dels programes.

Taula 5. El programa de formació

	Filologia Hispànica, UAB
Publicació en el BOE	28.01.1993
Anys de durada	4
Pla d'Estudis	
Crèdits Troncals i Obligatoris	195
<i>Teoria</i>	96
<i>Pràctica</i>	99
Crèdits Optatius	75
Crèdits de Lliure Elecció	32
<i>Total</i>	302
Grau mínim de practicitat	33%
Nombre d'assignatures optatives ofertes	34
% d'optatives al pla d'estudis	25 %
Oferta de crèdits optatius propis	190
Relació d'optativitat	2.5
Projecte final de carrera/ <i>Pràcticum</i>	No
Pràctiques en empreses	No

Pel que fa a les pràctiques, es valoren positivament aquelles vinculades a les assignatures de llengua, atès que són de fàcil concreció. Tot i això, un dels punts febles de la titulació és la indefinició del pes que han de tenir les pràctiques en l'itinerari de literatura, possiblement perquè els crèdits pràctics no acostumen a transmetre coneixements i tècniques diferents a les dels crèdits teòrics.

Desenvolupament de l'ensenyament

L'atenció tutorial està regulada per una normativa de la UAB. El professorat té tendència a considerar la tutoria com un espai de consulta per aclarir aquelles qüestions directament relacionades amb l'assignatura (bibliografia, aclariments, etc.). En canvi, els alumnes reclamen una major atenció i informació sobre les assignatures que es poden cursar, itineraris, etc., especialment a primer curs. En aquest sentit, la titulació planteja, com a

proposta de millora, introduir la figura del professor tutor, especialment pels alumnes de nou ingrés.

A la majoria de les assignatures s'utilitza la classe magistral com a principal recurs didàctic, que sovint es complementa amb conferències d'especialistes i treball amb materials com ara dossiers, esquemes i fotocòpies. En general, les classes no són gaire participatives i hi ha pocs professors que utilitzin estratègies per millorar aquest aspecte.

Taula 6. Distribució d'alumnes a les titulacions. Curs 1997/98

	Filologia Hispànica, UAB
<i>Mitjana d'alumnes per grup de 1r curs</i>	
Teoria	57
Pràctica	50
<i>Mitjana d'alumnes de nou ingrés de 1r curs</i>	
Teoria	41
Pràctica	35
<i>Mitjana d'alumnes per grup 1r cicle</i>	
Teoria	34
Pràctica	42
<i>Mitjana d'alumnes per grup 2n cicle</i>	
Teoria	61
Pràctica	51
Alumnes totals	402
Alumnes equivalents a temps complet	345

El professorat considera que un alumne hauria de dedicar de 15 a 20 hores setmanals a l'estudi per poder superar els exàmens. Hi ha un consens generalitzat sobre la idoneïtat de planificar de manera conjunta el treball que es demana als alumnes per tal d'evitar desajustaments. Els professors també opinen que els alumnes fan poc ús de la bibliografia recomanada.

De la lectura de la Taula 6 es desprèn que hi ha un nombre important de repetidors en els grups de primer curs, aproximadament el 40%. A més a més, cal considerar l'elevada taxa d'abandonaments, especialment al primer curs.

Taula 7. Resultats acadèmics. Curs 1997/98

	Filologia Hispànica, UAB
<i>Taxa d'èxit 1r curs</i>	
1 ^a convocatòria	81 %
2 ^a convocatòria	63 %
<i>Taxa d'èxit 1r cicle</i>	
1 ^a convocatòria	78 %
2 ^a convocatòria	66 %
<i>Taxa d'èxit 2n cicle</i>	
1 ^a convocatòria	86 %
2 ^a convocatòria	86 %
<i>Rendiment acadèmic</i>	
1r curs	65 %
1r cicle	66 %
2n cicle	83 %
Mitjana del nombre de titulats (1996-1998)	58
Taxa de graduació	0.73

L'avaluació dels estudiants de les assignatures de primer cicle consisteix, majoritàriament, en un examen final teòrico-pràctic. Si l'assignatura és anual, es realitzen dos parcials, un al

febrer i l'altre al juny. En les assignatures de segon cicle, tot i que l'examen final també és majoritari, s'amplia el ventall de possibilitats d'avaluació amb la incorporació de treballs, exposicions orals a classe i presentació de ressenyes i/o treballs pràctics.

Els resultats acadèmics són bons i milloren sensiblement al segon cicle, tant pel que fa a les taxes d'èxit com les de rendiment.

Professorat

Bona part del professorat de la titulació i del departament ocupa, des de fa temps, càrrecs de prestigi en el context estatal (membres de la *Real Academia de la Lengua Española*, *Instituto Cervantes*, poetes i novel·listes famosos, crítics literaris, etc.) i de projecció internacional. L'elevat nivell científic i la complementarietat de perfils de formació del professorat de la titulació és uns dels seus principals punts forts. Tot i això, existeix un clar desequilibri entre els professors titulars i el col·lectiu de professors associats no doctors a temps parcial.

Es considera que la formació científica del conjunt de la plantilla docent és l'adequada pels objectius de la titulació. A més a més, els alumnes manifesten la seva satisfacció en aquest sentit.

Taula 8. Dedicació docent del professorat. Curs 1997/98

	Filologia Hispànica, UAB
Professorat Ordinari	56 %
Catedràtics d'Universitat	11.3 %
Titulars d'Universitat	41.2 %
Catedràtics d'Escola Universitària	1 %
Titulars d'Escola Universitària	2.6 %
Associats	35 %
Altres	8.9 %

Instal·lacions

En general, els espais són adequats. La ubicació de la titulació al campus de Bellaterra es valora positivament. Les aules de docència són modernes i ben equipades i resulten adequades per a la docència de grups grans. Presenten, però, dificultats a l'hora de treballar amb grups més reduïts. Els espais destinats a despatxos de professors i sales d'estudi pels alumnes es consideren insuficients.

Tot i l'esforç realitzats per reformar les aules d'informàtica, encara cal millorar els equips disponibles.

La Biblioteca d'Humanitats és un dels principals actius de l'ensenyament i es valora positivament el seu espai, les instal·lacions, així com el servei que ofereix. Caldria, però, mantenir i ampliar els seus fons bibliogràfics.

Els serveis generals que el campus ofereix a tota la comunitat –esports, idiomes, etc.– són valorats positivament per tots aquells qui en fan ús. Amb tot, existeix un gran nombre d'alumnes que en desconeixen l'existència.

Relacions externes

Tant professors com alumnes coincideixen en considerar les relacions de la titulació amb empreses i institucions més aviat escasses.

Els alumnes de Filologia Hispànica participen regularment en els programes d'intercanvi Sòcrates/ Erasmus.

Hi ha unanimitat en destacar la necessitat de potenciar les relacions amb Hispanoamèrica, tot aprofitant els programes d'intercanvi que existents. D'altra banda, els alumnes sol·liciten que es presti més atenció a la dimensió europea del currículum.

Finalment, la titulació manté nombroses relacions amb d'altres departaments d'universitats catalanes i espanyoles, i es fan intercanvis de professors, cursos de doctorat i projectes de recerca en comú amb universitats estrangeres. Es recomana potenciar aquestes relacions internacionals.

Recerca

Es valora molt positivament la tasca investigadora de la titulació, tant pel seu volum com per la seva qualitat. Es desenvolupen línies i accions punteres de recerca en l'àmbit universitari espanyol i molt competitives en la seva dimensió internacional.